

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, $\frac{1}{2}$ an 5 cor., $\frac{1}{4}$ an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, $\frac{1}{2}$ an 7 cor., $\frac{1}{4}$ an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{2}$ an 10 franci, $\frac{1}{4}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oară 12 bani
a treia-oară 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poșta și librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 10 bani se vând în Sibiu: la librăria »Topograferi«, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Căminăriei, 27. — În Alba-Iulia la librăria Weisz Bernat »la loterie«

Memorandul Românilor dela 1791.

(dd.) Începem azi publicarea vestitului *Supplex Libellus Valachorum*, unul dintre cele mai importante *Memorande*, cu care Românii apăsăși au ceretat din vremuri tronul împăratesc al Habsburgilor. Antecesor tocmai eu o sută și unul de ani al *Memorandului* din 1892, — în a cărui epocă trăim, — acest vrednic Memorand, prezentat în numele întregii națiuni de arhierii bisericilor surori, a rămas puțin cunoscut înaintea posterității, mai ales înaintea generațiunii de azi.

De publicat a fost publicat încă în același an 1791, în două ediții și în două locuri deodată, la Cluj și Iași. Ambele edițiuni sânt însă latinești, și acum adevărate rarități. Românește se zice că n'ar fi fost tradus nici odată, cu toate-că ne pare așa greu de crezut, că un document așa de strălucit al luptelor naționale, să nu fi fost făcut cunoscut și în limba poporului — fusese așternut la treptele tronului împăratesc.

Un lucru e sigur. Chiar și dacă ar fi fost tradus cândva, în vre-un jurnal, acolo s'a îngropat, și după cum stau lucrurile acum e cu totul neocunoscut, deși e foarte vrednic de atențiunea Românilor, cari se ocupă de treburile politice.

Traducerea ce o dăm, e făcută de dl prof. Dr. Elio Dăianu. Ea redă în românește toate articolele originale în latină, publicat acum în »*Transilvania*« în anul mai nou, și noi ne grăbim a o face cunoscută în cercuri mai largi.

Memorandul dela 1791 a fost ceva mai norocos ca cel din 1892. A fost primit de împăratul Leopold II, și încă chiar în Florența. De acolo a fost trimis, în 18 Maiu 1791 unui general, *Christ. Rall*, oomisarul împăratesc, ca să-l transpună dietei, întru unită la Cluj. Transpunerea se făcu printr-o comitivă binevoitoare, în care *Memorandul* e numit: »*Proces nomine universae in Transilvania nationis valachicae Suae Maiestati exhibitas*«.

Insuși împăratul recomandă dietei printr'un rescript, ca să iee suplica în desbătere, și să caute căi și mijloace prin care și poporului să i-se facă dreptate, și clerului, fără deosebire confesională, să i-se asigure subistența și liberul exercițiu al religiei.

În ședința din 21 Iulie a dietei se ceit atât preafnalul rescript, cât și vrednica suplică, producând adevărată surprindere cu spaimă asupra membrilor dietei, între cari era un singur Român, episcopul unit *Ioan Bobb*.

Nici nu se ceit sfârșitul suplicei, când se auzi signal de foc. Trăgeau clopotele într'o dungă și avusese de groază se auzia în sală tocmai în acele momente de fior. Deputații săriră în sus și alergau să ese, să vadă unde și ce arde...

»*Stați pe loc, nu fugiți*«, — strigă atunci un deputat cu voce de stentor, — *aici în această casă este foc destul de mare, ca să avem ce stingea!*

Focul era *Supplex libellus*; stentorul era vestitul baron *Vesselényi Miklós*, care în curând atacă și pe episcopul *Bobb*, că știe el ceva despre această petițiune...?

Este, într'adevăr, în acest *libel de cerere* să ne facă, în cât și astăzi noi am pute să ne înălțăm la el.

Pentru-că nici secolul, ce a trecut asupra-i, nici urgia dușmană, ce s'a revîrsat potop asupra lui, n'au putut sfîrși focul sacru ce arde cu flacăra în această »suplică a Valahilor«.

Cei-ce au depus din inima lor învăpăiată de iubirea neamului acel foc sacru în umblita rugare jerau! Secretarul *Meheșiu*, feciorul protopopului unit din Cluj, și cei mai învătăși călugări din Blaj, eroii necunoscuți ai luptelor liniștite, dar grele, de pe atunci. Dar cei-ce au prezentat împăratului su-

plica și au luat asupra lor odiul pentru acest foc, erau episcopii *Ioan Bobb* din Blaj, și *Gerasim Adamovici* din Sibiu.

Și aci ca în toate momentele mari s'a dovedit solidaritatea tuturor Românilor fără deosebire de credeu religios. Fapt, din care deasemenea avem ce să învățăm.

Încolo actul însuși e o comoară de învățături și sentimente naționale.

Sibiu, 19 Iulie 1901.

Diplomația rusească față de România și Bulgaria. Referitor la vizita făcută de marele duce rusec, *Alex. Mihailovici*, în porturile bulgare și la Constanța, ziarul național-liberal »*Secolul XX*« face următoarele comentarii caracteristici:

»*În urma călătoriei din 1898 a Suveranului nostru la St.-Petersburg și a sentimentelor ce îl animau întreprinzând această călătorie, noi Românii am fi fost în drept să ne așteptăm, poate, din partea Rusiei la mai mult decât o simplă vizită de escadă, la mai mult în tot cazul decât ceea-ce s'a petrecut la Varna între marele duce Alexandru Mihailovici și Suveranul principatului vecin. Si această pretenție a noastră îmbracă o formă cu atât mai legitimă, cu cât cu doi ani în urmă capitula regatul, avusese onoarea să găzduiască mai multe zile un Monarh tot atât de puternic ca acela al turor Rujilor.*

Diplomația rusească însă a găsit de cuviință să ne pue pe același picior cu principatul vasal Bulgaria, ba chiar escadra sa să nu pătrundă în apele noastre, decât după-ce mai întâiu fraternizase cu marinarii bulgari la Varna și Burgas.

Nu avem nici o obiecțiune de ridicat contra acestei procedări, destul că Rusia demonstrând în favoarea Bulgarilor după cele întâmplate între noi, Românii și Bulgarii în timpul din urmă, și-a adus aminte că în Marea Neagră în afară de porturile bulgare și Varna și Burgas mai există și alte porturi aparținând și unui alt stat.

În tot cazul vizita escadrei rusești la Sulina și la Constanța este primul act oficial de amicitie și de bună vecinătate ce-l face Rusia față de România și Români de sigur uitând că dintre toți Suveranii numai acela al tuturor Rusiilor scapase din vedere a felicită pe Regele nostru cu ocazia jubileului său de 25 de ani, vor lua cunoștință cu bucurie de această dovadă de reciprocitate, ce ni-se dă prin vizita dela Sulina și Constanța.

La Mainz. Anunțăm din Berlin și Londra. Telegrame zilele trecute, că cu ocaziunea marelui reviste militare a armatei germane, ce va avé loc în ziua de 14 August a. c. la Mainz, vor fi de față pe lângă împăratul german și regele Angliei și țarul Rusiei, însuși de ministrii lor de esterne. »*Köln. Ztg*« este informat însă că țarul nu va merge la Mainz.

O telegramă din Berlin desminte în genere știrea despre întâlnirea domnitorilor la Mainz.

Reforma dărilor directe. În ministerul de finanțe se pregătește proiectul de reformă a dărilor directe, și în legătură cu aceasta și revizuirea dărilor de pământ, prin așezarea ei pe baze mai proporționale. În scopul acesta ministrul *Lukács László* a însărcinat în unele orașe pe mai mulți bărbați de specialitate cu adunarea de date și cu lucrările pregătitoare.

Austro-Ungaria în Balcani. Referitor la noua linie ferată deschisă zilele acestea în Bosnia, »*Pater Lloyd*«, zice, că Austro-Ungaria, a dat prin această o nouă dovadă despre stăruința ei

de a-și menține poziția în Balcani. Alinața slavică în Peninsula-Balcanică, zice organul semi-oficios, este astăzi mai mult ca ori-când fabulă. Ori-cât voște Rusia să-și mărească influența în Balcani, nu-i va succede, ca să supună pe Slavii de acolo. Austro-Ungaria, încheie »*P. L.*«, este pregătită pentru orice întem-plare.

Visita dela Constanța.

La prânzii oferit Luni seara de A. S. R. principele Ferdinand al României în onoarea marelui duce Alexandru Mihailovici și a suitei sale pe bordul vaporului »*Regele Carol I.*«, au luat parte 52 de persoane.

Primul toast a fost ridicat de A. S. R. principele Ferdinand, care salutând pe reprezentantul țării, a beut în sănătatea țării și a țarinei.

A răspuns A. S. I. marele duce Mihailovici, care a mulțumit pentru primirea ce i-s'a făcut și a rugat pe A. S. R. principele Ferdinand să-i fie interpretul pe lângă M. S. Regele Carol spre a-i exprima regretul că nu se poate prezenta. A închinat pentru Suveranii României.

Musica a întonat imnul rusec și apoi pe cel românesc.

Marele duce a mai închinat pe urmă pentru AA. LL. RR. principele și principesa României, pentru armata și marina română.

A răspuns A. S. R. principele Ferdinand, închinând pentru marea ducesă, armata și marina rusă.

Musica a întonat imnul românesc și apoi cel rusec.

Marți, la orele 10 $\frac{1}{2}$, A. S. R. principele Ferdinand a debarcat și a primit pe cheiu pe marele duce.

O companie de vânători, cu drapel și muzică, a dat onoruri militare.

Marele duce a primit defilarea, și apoi a vizitat casarma regimentului 94 infanterie și 9 călărași.

Toate stradele orașului traversate de cortegiu erau decorate cu coroane, portrete, steaguri. Lume foarte multă. Aclamațiuni nesfârșite.

La 12 $\frac{1}{2}$, a avut loc un dejun oferit de Escelața Sa dl de Fonton, ambasadorul rus din București, marelui duce, dejun la care au luat parte d-nii D. Sturdza, Ladijenski, prefectul Quintescu, ofițeri români și ruși.

Seara s'a servit pe cuirasatul »*Rostislav*«, un prânz de gală în onoarea A. S. R. principele Ferdinand.

La aceste dineu au luat parte, pe lângă Altețele Lor imperiale și regale, dl D. Sturdza, președintele consiliului; Esc. Sa dl de Fonton, ministrul Rusiei; dl Ladijenski, consul general și delegat al Rusiei în comisiunea europeană a Dunării; dl general Vasiliu Năsturel, comandantul diviziei active din Dobrogea; dl D. Quintescu, prefectul județului Constanța; eto. eto., precum și corpul ofițeresc al cuirasatului.

Primul toast a fost ridicat de A. S. I. marele duce Mihailovici închinând pentru MM. LL. Regele și Regina și pentru prosperarea Dobrogei.

Musica a întonat imnul regal român.

La acest toast a răspuns A. S. R. principele Ferdinand mulțumind Alteței Sale imperiale pentru grațioasă vizită ce a făcut și închinând pentru MM. LL. împăratul Nicolae și împărăteasa Alexandra.

Musica a cântat imnul imperial rus.

A. S. I. marele duce Mihailovici, ridicându-se din nou, urează ca orașul Constanța, care i-a făcut o așa călduroasă primire, să devină portul cel mai principal al Mării-Negre.

Apoi, în termeni călduroși mulțumeste dlui prefect de Constanța și dlui primar al orașului pentru primirea ce i-au făcut și termină ridicând un nou toast în sănătatea și fericirea A. S. R. principelui Ferdinand și a grațioasei principese Maria, spunând, că amintirea vizitei sale la Constanța îi va rămâne vecinic neștearsă.

A. S. R. principele mulțumeste Alteței Sale imperiale pentru sentimentele ce i-a exprimat lui și A. S. Regale principesa Maria. Esprimă dorința ca altădată mai venind pe la Constanța, să fie însoțit de A. S. I. marea ducesă Xenia și apoi închină pentru AA. LL. II. marele duce și marea ducesă.

Musica întonează după fiecare toast imnul regal sau imperial, în mijlocul uralelor entusiaste ale asistenței.

A. S. I. marele duce ridică apoi un toast pentru armata română, a cărei vitejie este cunoscută în Rusia.

La acest toast a răspuns dl D. Sturdza, ministru ad-interim la războiu, închinând pentru glorioasa armată rusească, care a luptat alături cu armata română, pentru independența țării.

Musica a întonat imnul imperial rusec. În tot timpul mesei a domnit oea mai mare cordialitate și veselie. După masă s'a dat un concert de mandoline, executat de 14 marinari ai cuirasatului.

La orele 10 $\frac{1}{2}$, concertul s'a sfârșit și A. S. R. principele Ferdinand și-a luat congediu dela A. S. I. marele duce cu care s'a sărutat și îmbrățișat de trei ori. Principele moștenitor a fost condus până la scara de marele duce.

Dl prefect Quintescu și dl primar Polisu au invitat pe A. S. I. marele duce și pe ofițerii cuirasatului la serata organizată de municipalitate în onoarea Alteței Sale imperiale. Marele duce însă fiind obosit, a declinat, scusându-se, invitația.

A. S. R. principele Ferdinand a asistat apoi la serata dansantă dela casa comunală.

Ofițerii cuirasatului »*Rostislav*« n'impedeacă de serviciu, au asistat de asemenea.

La orele 12 din noapte s'a servit ur supeu rece, la care au luat parte A. S. R. principele Ferdinand, ofițerii ruși și ai staționarului englez, ofițerii români, precum și un mare număr de persoane din societatea locală.

Dl prefect Quintescu a ridicat un toast, mulțumind Alteței Sale Regale pentru onoarea ce a făcut orașului, acceptând invitația municipalității și închinând în sănătatea AA. LL. RR. principilor moștenitori.

A. S. R. principele Ferdinand a binevoit să răspundă, mulțumind și urând prosperitatea orașului Constanța. Principele Ferdinand a părăsit Constanța, cu un tren special, în cursul nopții, întorcându-se la Sinaia.

Cuirasatul rus cu marele duce, a părăsit portul, Mercuri, la orele 5 dimineața.

M. S. Regele Carol a trimis o călduroasă telegramă marelui duce Alexandru Mihailovici, mulțumindu-i pentru toastul ridicat în sănătatea Suveranilor României.

Marele duce a răspuns imediat esprimând regretul său, că nu poate să meargă la Sinaia spre a vizita pe Maiestățile Lor.

Episcopul Leményi — acasă.

Blaj, 17 Iulie n. 1901.

O sărbătoare plină de cele mai emoționante momente s'a celebrat astăzi în Blaj. Unul dintre arhierii martiri ai Blajului a fost readus acasă din străinătate. Episcopul Leményi, pe care era și pisma, — marele Galeotto, — îl aruncase în prăpastia perii, pe care fatalitatea răsturnându-l de pe tronul arhieresc îl minase în exiliu, ba îl puse încă de viu în mormântul uitării disprețuitoare din partea poporului său, — acest suflet nobil martirizat și de ai sei și de străini, care a trebuit să moară departe, părăsit de toți, cu dorul patriei în inima sa amărită, și care a trebuit să fie înmormântat de străini în pământ străin, departe de ortacii arhieriei sale, — a ajuns în sfârșit, după aproape o jumătate de veac, să fie reabilitat, reconciliat cu ai sei, și să fie readus — în osemintele sale — acolo unde era în tinerete ținta doririlor sale, și la bărbăție centul și terenul activității sale neobosite.

S'a desgroptat un om și s'a îngropat o călumnie. S'a pus capăt unei vieți de exiliu și dincolo de mormânt — și exilatul a fost redat dragostei fiilor și nepoților sei. O victimă a revoluțiunii și a patimilor rebele și-a aflat în fine mântuitoarea odihnă de vești pe care n'ici în mormânt nu și-o câștigase, fiind între străini.

È un fapt acesta, aproape fără păreche în istoria noastră, fapt care a emoționat prin detaliile sale multe inimi până la lacrimi.

Exhumarea.

Ideia de a exhuma osemintele lui Leményi și a-l aduce acasă ocupa de mai mulți ani pe fruntașii bisericești din Blaj. Ea a fost exprimată în public mai întâiu, »*mi-se pare*«, în 1890, prin »*Foata bis. și școlastică*«. Se rezervase însă acestui un tubular al bisericii unite, realizarea acestui gând de pietate. Consistorul hotărîse încă pe la începutul acestui an exhumarea, și numai preparatiunile de lipsă împedează executarea hotărîrii. Săvârșite acestea, în 11 l. c. a pleca la Viena dl. Sa dl I. M. Moldovan, vicar capitular, însoțit de dl Aurel C. Domșa, red. al »*Unirii*«. Exhumarea s'a făcut îndată-oe au ajuns în Viena, în prezența mai multor Români. Mormântul îi era însemnat cu monument, provăzut cu inscripție. Osemintele s'au recunoscut ușor după hainele de arhierie, în cari a fost înmormântat, la 1861, cari fiind de mătăș n'au putrezit de tot. O parte a odăjdilor, numită »*gonacheriu*« (bederniță) s'a păstrat foarte bine, a fost reținută afară de sicriu, adusă la Blaj și expusă vederii publice. Deasemenea și tabla cu inscripție a monumentului. Osemintele puse într'un mic sicriu de lemn, și acela într'unul de metal, au fost transportate la Blaj.

Sosirea la Blaj.

Prețiosul sicriu, însoțit de domnul Domșa — Ilustritatea Sa vicarul rămase în Viena pentru câteva zile — a sosit la Blaj cu trenul personal, ieri noapte la 2 ore. O telegramă din Püspök-Ladány avisează în 16 Iulie d. a. sosirea pe acest termin. Știrea se lăți în Blaj foarte iute. Deși nu era în program transportarea cu cortegiu, totuși pe la orele 12-1 din noapte mulțime de Români se aștrăseră la gara cea nouă să aștepte pe Leményi... Mai cu seamă tineri universitari, teologi și alți studenți au fost mulți. Sicriul a fost pus pe carul mortuar, care era tras de 4 cai ai Metropolitului. Se aprinsă făclii aduse din catedrală și se formă o gardă de vre-o 50 persoane în jurul sicriului. Era un cortegiu frumos. De abia pornit cortegiul funebru pe drum prin Blaj-sat, se începură cântările obicinuite la înmormântări: »*Sfinte Dumnezeule*«, ș. a. Era o scenă din cele mai duioase. Cerul e senin și înstelat, totul în cea mai mare liniște, și în această liniște trece încet ceata de pelerini, cu faele aprinse, cântând cântări funebreale.

Astfel se percurge toată calea până în piață. Pe când ajung aci, cerul se argințește la zărește; zoriile se arată. Pare-că se zărește ziua lui Leményi după lungă noapție a exilului său de un semi-secol.

In catedrală.

Și în piață totul e liniștit. Ici-colo se deschid ferestri și apar privitori curioși ai pătunzătorilor scene. Catedrală, pe care Leményi o făcuse așa imponentă cum e, — se luminează. În mijlocul ei e gătit un frumos catafaloc, între patru sfegnice mari. Sicriul e de pus aci. Leményi pare că își reocupă tronul lui arhieresc...

Nu mai decât se începe slujba bisericească. Canoniciul Dr. Hossu — care a aranjat toată ceremonia aceasta funebrelă — a servit. Până în zori a răsunat catedrala de cântări și rugăciuni jalnice. Ear' după aceea s'a cutigat în scriptură, de veghiă, ca lângă un mort de ieri.

La 7 ore dimineața Escel. Sa Metropolitul Mihailovici a celebrat s-ta liturgie asistat de 18 preoți și 2 diaconi, toți în odăjii negre de catifea. A fost o slujbă pătunzătoare de inimi. În deorsul liturgiei a cântat părintele Aron Papiu, prof. de cant, și corul mixt condus de domnul Iacob Murășan, profesorul nostru de muzică. Corul dlui Murășan a ridicat foarte mult solemnitatea acestei jalnice sărbări.

Lângă sicriu.

Sfârșindu-se sl. liturgie, Metropolitul, cu întreagă asistența sa, mai numeroasă ca ori-când, s'a așezat lângă sicriu, cum e obiceiul la înmormântare și s'a săvârșit întreg modoc.

Sicriul cel mic, sosit din Viena, era pus acum într'un sicriu mare de metal bogat, și așezat pe catafaloc. Deoparte, la piedestalul catafalocului era tabla cu inscripția de pe monument. Pe sicriu cu ei »*bederina*«, îngropată acum 40 ani. La un cap al sicriului era o mare cunună de verdeață cu flori de gaură prin ea. La capul de cōtră altar era o altă cunună admirabilă, de flori naturale, ou un splendid tricolor național, având inscripția următoare:

Pe roșu: *Episcopului Leményi*.
Pe galben: 15. VII. 1901.
Pe albastru: *Românii din Viena*.
Publicul întreg, de altfel mai numeroasă ca în ziua de sărbătoare, admira această cunună.

În decursul slujbei, Escel. Sa Metropolitană urcă tronul arhieresc și roși un foarte potrivit discurs, pe care, meșterul său, îl procură spre a vi-l trimite în întregime.

Esc. Sa espuse, cu lacrimi în ochi — adesea întrerupt de plâns — însemnătatea actului ce se săvârșește. Relevă importanța pietății ce o arătam unui părinte ca adevărații fii. Arăta tragica soartă a vieții antecesorului său, și cu câteva observări originale explică marele conflict, în care oșă — sau se dădă — jertfă, spre a mântui biserica de o orisă.

Discursul Esc. Sale produse o adâncă impresiune asupra tuturor.

La bisericuță.

Erau orele 10^{1/2}, când s'a pornit cortegiul spre bisericuța din curtea metropolitană. Sierul era purtat de preoți. În fruntea cortegiului erau praporii, preoți cu lumini aprinse, și tot publicul, ca la o înmormântare mare. Timpul era frumos. Clopotele sunau duos.

Ajunși în bisericuță — frumos restaurată, din nou zugrăvită, pe cheltiala Esc. Sale Metropolitanului, anume din acest privilegiu, — s'a dat mortului ultima deslegare obicinuită la arhierie, și apoi sierul a fost coborât în criptă și așezat spre odihnă — acum cu adevărat — spre vecinica odihnă.

Din acest privilegiu, — care a emoționat întreg Blajul și l'a făcut să vorbească tot numai de Leményi — Esc. Sa a intrunit la masă pe toți preoții cari au conolebrat ori au avut vre-o parte în aranjarea și săvârșirea acestui act de pietate. A ridicat și un toast arătând mulțumirea sa că s'a împlinit și această datorie față de Leményi, și a mulțumit cu deosebire vicarului *Moldovan*, canonicului *Dr. Hossu* și părintelui *Aurel Domsa*, cari cu deosebire au ostent în cauza această pie.

Raportor.

Supplex Libellus Valachorum.
— 1791. —

Trad. de *Dr. Elie Dăianu*.
Divulge caesar auguste!

Cum scopul suprem și intențiunea cea mai justă a Maiestății Voastre în guvernarea acestui imperiu este, ca peste tot atât drepturile omenești, cât și cele civile să se estindă acurat asupra tuturor membrilor, cari compun societatea și o susțin cu jertfele lor de sânge și de avere și nici o parte a cetățenilor să nu se încumete (divellatur) a despoia pe alții de drepturile lor și a-i oprima, — drept aceea: națiunea română din marele principat al Transilvației, vine prin această carte de cerere publică a se proșterne înaintea tronului M. Voastre și a se ruga cu tot deardinsul (*omnibus precibus obtestatur*), ca să i-se redea drepturile vechi, cari aparțin în mod esențial fiecărui cetățean și de cari ea a fost despoiată în secolul trecut fără nici o dreptate, numai prin răutatea sorții acelor vremuri, după-cum îndată se va arăta.

Națiunea română este azi cea mai veche dintre toate națiunile din Transilvania, fiindcă ea își deduce originea dela coloniile romane, pe cari le făcu împăratul Treian în Dacia, la începutul secolului al II-lea, ducând acolo adese-ori un număr foarte mare de ostași veterani în scopul de a asigura provincia. Acest lucru e sigur și dovedit cu dovezi istorice, cu o neîntreruptă tradițiune și cu marea asemănare a limbii, moravurilor și obiceiurilor.

Succesorii împăratului Traian au ținut Dacia în posesiune câțiva secolii de-arîndul, sub stăpânirea lor s'a propagat în această provincie și credința creștină, după ritual bisericii orientale, prin stăruința episcopilor Prothogen, Gaudențiu, Nichita și Theofin; cu deosebire în secolul al IV-lea, după-cum ne învață istoria universală a bisericeii.

Intr-aceea deja în secolul al III-lea popoare barbare au început a periclită soartea acestei prea bogate provincii a imperiului roman, ba le-a succes în unele părți a se așeza stabil pe un timp, nici-odată însă n'au putut ajunge la atât, ca să șteargă de aci numele și stăpânirea Romanilor; pentru-că e sigur că și în secolul al IV-lea mai multe cetăți intrărite în Orient, cu deosebire pe țermurii Dunării erau supuse imperatorilor romani, car' părțile din lăuntru ale provinciei aveau o abundență de locuitori romani așa de mare, încât scuturându-și deja prin secolul al VII-lea jugul veneticiilor, au întemeiat un stat propriu.

Norocul acesta l'a avut cu deosebire acea parte a Daciei, care astăzi se numește Transilvania. Locuitorii ei romani, doborând stăpânirea altor neamuri până la venirea Ma-

ghiarilor, erau supuși unor principii aleși din sinul națiunii lor.

Apoi ca o urmă a stăpânirii, pe care între alte popoare străine ce s'au perindat în Dacia, au avut-o asupra locuitorilor romani și unele neamuri slavice a rămas până în zilele noastre faptul, că numele Vlahi sau Valahi, cu care popoarele slavice, după-cum dovedește Luciu Dalmata și Cromer Polonus, numesc pe ori-ce Roman, Italic sau Latin, s'a păstrat în timpurile de mai târziu cel puțin pentru locuitorii romani din Dacia. Pe când Maghiarii au năvălit în Transilvania sub ducele Tuhutum, pe la sfârșitul secolului al IX-lea, locuitorii romani ai acelor părți se numiau deja cu numele preschimbă de Vlahi. După-cum mărturiseste cel mai vechiu scriitor al Ungariei, Anonymus, notarul regelui Bela, în fruntea lor cu supremă potestate stătea pe atunci ducele lor propriu, Gelu; în lupta ce a avut-o însă cu Maghiarii, pentru apărarea patriei sale, a fost nenorocos, pentru-că prin ea și-a pierdut și domnia și viața.

După această nenorocită soartă a principelui lor, locuitorii romani ai provinciei, cari ocără sub numele de Vlahi, nu s'au mai împotrivit Maghiarilor, ci când au văzut moartea Domnului lor (după-cum povestește Anonymus în *Historia ducum Hungariae*, cap. 27) de bunăvoie dându-și mâile și-au ales șieși Domn pe Tuhutum, ducele Maghiarilor și cu jurământ și-au întărit credința. Gyula, nepotul mai bêtân al ducelui Tuhutum, deasemenea duce al Transilvației, călătorind la Constantinopol, în secolul al X-lea, a îmbrășat acolo religiuena creștină după ritual bisericeii orientale, și aducând cu sine în Transilvania pe monaahul Ieroteu, mai târziu episcop, a câștigat pentru această biserică pe mai mulți din poporul său, după-cum ne învață Samuel Timon în *Imago antiquae Hungariae*, lib. III., cap. I.

(Va urma).

Despărțământul Seliște al „Asociațiunii“

— Adunarea din Săcel

Seliște, 15 Iulie 1901.

Sub un brâu de munți și-au așezat colibele. Au dispărut hordele barbare și frați și nepoți de-ai celor >Treii ciobănei, cu trei turme de miei s'au coborât la vale din orăngul ocrotitor. Fluierul își cânta mai apoi doina dorului și valea de dor cu dragoste umplându-se, vieții familiare a făcut loc... Seliștea inima, Galeșul, Tilișea, Valea, Căcova, Sibișelul, Orlatul, Gurariul și Săcelul formează plămâni viguroșului corp în activitatea febrilă dezvoltată de sprintenii și gagerii locuitorii, la cari pulsează o viață adevărat românească, înalțită de razele culturii. Aceasta ne-a dovedit-o și Săcelul prin primirea și sărbătura adunării despărțământului Seliște al >Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român.

Cred că este la locul său a spune chiar dintru început, că adunarea despărțământului >Asociațiunii, a fost întâmpinată și primită din partea fruntașilor comunei cu dragoste și atragerea ce o simți față de lumină.

Deschiderea adunării.

Publicul ales și mare venit din toate comunile dimprejur s'au adunat după serviciul divin, pe la ora 10 și jumătate în spațioasa sală a școlii. Zeleșul director al despărțământului, dl. *Nicolau Calotariu* deschide ședința adunării prin un frumos și instructiv discurs, care a fost viu aplaudat.

Agendele.

Punctul al doilea a ședinței l'a format raportul comitetului asupra activității sale din anul expirat. Mai întâiu se exprimă durerea prin scularea adunării pentru pierderea fostului membru fondator Stefan Milea, notar în Tilișea, apoi raportorul continuă arătând că s'au ținut 4 ședințe, că s'a dat un circular pentru ținerea de prelegeri publice, fără a fi fost luat în seamă, că s'a scris concurs pentru 3 premii pentru acele femei cari se disting cu grădinite lor de legumi, la cari premii — durere — în acest an n'a concurat nici una. În privința stării materiale raportorul constată că dela membrii fondatori, ordinari și ajutători au încuș 569 cor. 18 bani, din cari pentru trebuințele despărțământului s'au cheltuit 540 cor. 90 bani, rezultând bani gata 28 cor. 28 bani. După acestea raportorul propune a se da absolutor comitetului, ceea-ce s'a întâmplat și s'a trecut apoi la statorirea bugetului pe anul viitor, care a rămas aproape asemenea celui din anul precedent, cu deosebire că suma premiilor pentru femeile cari se vor distinge în ale legumăritului s'a mărit cu 20 coroane ce le-a donat vrednicul domn *George Brălean*, șef de secție în retragere al căilor ferate române cu locuința în Seliște.

Pentru acuirea de membri noi comisiunea aleasă în persoana dlor: *Nicolau Hențiu*, *Ioan Banciu* și *V. Manta* spre bucuria adunării după o pauză de un sfert de oră raportează îmbrucăto-

rul rezultat, că suma încușă parte dela membri ordinari, parte ajutători și înscriși de nou este 390 coroane. Peste 10 membri ordinari noi, între cari și câteva doamne: *Veturia Dr. Stroia*, *Agapia Droc*.

Pentru adunarea generală de reprezentanți ai acestui despărțământ s'au ales *Nicolau Hențiu* și *Valer Milea*, ambii notari.

Între propunerile cu scop de a înmulți mijloacele spre bunăstarea și cultivarea poporului nostru, notez pe cea a înțeleptului preot *Ioachim Muntean* din Gurariulul, care ocupându-se cu mult zel de aflarea de documente pentru scrierile sale monografice, a studiat și statutele fondului invalizilor, aparținător fostului cerc al Orlatului. Dl. Muntean arată adunării că acest fond al comunelor mărgeșene românești din acest ținut azi atinge suma pe 60.000 fl. și în sensul statutelor sale este menit pentru ajutarea neputincioșilor și supus imediatei controlu și dispoziții a guvernului resp. a ministrului de hovezi. Face propunerea, ca despărțământul să se intereseze de acest fond, să facă toți pașii spre schimbarea statutelor sale ca din el să poată beneficia fiii acestui ținut. Această propunere de importanță obținând și spriginul energicului și activului prim-preot al Seliștei, s'a încredințat comitetului ce se va alege spre a face pașii de lipsă și despre rezultat a raporta adunării viitoare a despărțământului, care s'a decis a se țină în Gales.

Noul comitet s'a ales în persoana următorilor: director al desp. *Dr. Ioan Stroia*, protop.; *Nicolau Hențiu*, *Iacob Stelica*, învătător, *Ioachim Muntean*, *Dionisiu Decei*.

Conferența dlui Muntean.

După partea aceasta oficioasă a urmat cea menită a contribui la luminarea și întărirea poporului în ale binelui și frumosului.

Acela care și la adunarea din anul trecut a știut să se întrefină cu poporul, părintele *Ioachim Muntean* astă-dată prin instructiva sa disertație a intrat chiar în viața psihică și socială a poporului nostru. După câteva reflexiuni asupra vechimii Săcelului, pe care pe baza istoriografului *Xenopol* și a unor documente îl prezintă ca existent la venirea conlocuitorilor nostri maghiari, espune și înșiră manifestările caracterului poporului nostru, atât în părțile sale rele cât și în cele bune.

Disertația lucrată la înțelesul poporului și bine predată, a avut un efect de tot plăcut asupra ascultătorilor.

Banchet și petrecere.

Cu disertația aceasta s'a terminat ședința și numărul public s'a îndreptat spre hotelul comunal, ca să iee masa. Peste 30 persoane erau întrunite la masă. Primprețorul cercului dl. *Petru Drăghici*, protopopul *Ioan Droc* și domna, preoții din Gurariului *Ioachim Muntean* și *Valer Manta*, *George Brălean*, plăcutul oaspe al Seliștei, confratele italian *Cluhar*, vrednicul notar al Săcelului *Valer Pop*, preotul *A. Flucaș* etc., toată inteligența cercului, doamne, domnișoare și popor mult. Toastele, se înțelege, că încă n'au lipsit.

După masă s'a încuș joc de inteligenți și popor...

Adunarea a fost de tot bine soseasă și impunătoare. *Corresp.*

Revistă esternă.

Serbia și Bulgaria.

Ziarul rusec >Novoje Wremja< scrie următoarele:

>E sigur, că și regele Alexandru se bucură din inimă pentru simpatia de cari Rusia face astăzi părtașe pe Bulgaria, și sperăm, că la toamnă probabil deodată vom saluta în Rusia ca oaspeți pe regele Alexandru și pe principesele Ferdinand. Aceasta ar fi o întrevedere atât de maiestooasă, ca și-care puțin înainte de asta sub *Milan* nu s'ar fi putut închipui. Nu estraordinar de repede, dar sigur și consolidându-se în construcția sa organică, crește în Peninsula-Balcănică ideea solidarității slave.

Creta colonie rusească.

Ațena, 18 Iulie n. Prințul *George*, guvernorul Cretei a declarat, că nu de mult Țarul *Nicolae II* i-a făcut ofertul ca să proclame Creta de principat independent. De oare-ce prințul *George* a refuzat acest ofert, Țarul ar avă de gând să aducă în Creta pe *Mirco*, prințul de Muntenegru. Guvernul rusec ar face în chipul acesta din Creta independentă o colonie rusească în Mediterana.

Turcia și Serbia.

Stambul, 18 Iulie n. Ambasadorul sêrbesc *Gruici* a întrevinit atât la palatul *Yildiz* cât și la Poartă în chestia atacurilor din partea Albanezilor asupra comunei *Colagin* (districtul *Mitrovița*). Guvernul turcesc a promis lui *Gruici*, că va porni cercetare.

Dovezi noue contra Saraffoffiștilor.

Ziarul englez >Daily News< primește din Constantinopol știrea, că Poarta a arătat ambasadorilor Italiei și Franciei documente, cari dovedesc că comitetul macedonean ordonase să fie ucși atașajii *Carloti* și *Pelletier*, în timpul proiectatei lor călătorii prin Macedonia.

Răboiul.

Londra, 17 Iulie n. O depeșă din Africa-sudică anunță, că generalul *Botha* a amenințat, să impuște pe toți prisornierii englezi, dacă *Kitchener* ar îndrăzni să omoare pe Olanzii răsculați din Capland. Dinte pentru dinte.

Consiliul de ministri s'a ocupat cu cel mai proaspăt plan de răboiu al lui *Kitchener*. În curând se vor retrage din Africa 90.000 de soldați englezi, rămânând acolo cu totul 50.000 cavalerime aleasă, cari vor urmări neîntrerupt pe cele trei mai puternice comande ale Burilor. Cavalerimea aceasta va fi urmată de infanterie puternică. *Kitchener* crede, că astfel va termina răboiul până la finea lui Octomvrie.

Johannesburg, 18 Iulie n. În timpul din urmă Burii desvoaltă earăși o mare activitate.

Scrisoare deschisă.

Escel. Sale Domnului Episcop *Dr. Ioan Szabó*.

Gherla.

(Urmare).

Cu deplină încredere în promisiunea Escelenței Voastre, că dreptate se va face, ne permitem din nou a vă atrage atențiunea asupra căințelor noastre adevărate prin procesul verbal al investigării, așteptând decusul înalt, prin care se va arăta, dacă poate funcționa ca preot în comuna noastră acel *Berinde*, care:

1. În mijlocul liturgiei, din amvon, timp de o oră scandăsează credințioșii sei cu o predică, în care rușinează, ocărește și numește mincinoși pe credințioșii sei, din cauză că aceștia s'au căit Escelenței Voastre pentru fărădelegile lui. Amenință, cetește cărți de legi în limbă necunoscută poporului, spune neadevăr întru scusa sa, ca să încheie predică fără a roși cuvântul >D-zeu< în tot deursul ei.

Aceasta este conformarea preotului la circularul episcopesc, ca să: >predice cuvântul lui D-zeu?<

Dejosirea amvonului la jomicile personale și amenințări, cu scop de a provoca scandal în biserică, înaintea noastră a laicilor este blasfemie, de comisar episcopesc, poate înaintea celor ajunși protopopi sânt fapte de vrednicie!

2. A denegat din amvon primirea mărturisirii credințioșilor sei.

Circularul episcopesc impune preoților catechisarea: >Învățând pe credințioși în articlii credinței și în legea Domnului.<

Este legea Domnului, ca să ameninți și să vestești ură de pe amvon, dle preot și dle comisar episcopesc?

3. Berinde a sculpat în ușa bisericeii pe credințioșii sei, cari au scris căința întemeiată cătră episcop.

Pe această cale a voit să ajungă dl preot la stima, încrederea și iubirea credințioșilor sei și așa să corăspundă circularului episcopesc, unde se zice: >este neapărat de lipsa ca preoții să poseadă stima, încrederea și iubirea credințioșilor sei.<

4. Alegeri neefectuite în contra protestării poporenilor le declară de isprăvite, ear' pe credințioșii, cari protestează contra ăstorfel de apucături, îi denunță la tribunal.

5. Adunările bisericești — de cumva nu-i convin — le disoalvă prin gendarmi, pentru-că scris este în circularul episcopesc: >a se pune în atingere cu credințioșii, a se înțelege cu ei< (prin gendarmi?)

6. La îngropări trimite pe cantor sau și numai pe servitorul acestuia în casuri, când familia defunctului nu-i poate plăti înainte stola.

Mulți morți zac în morminte nedeslegați din această cauză.

7. De mărturisirile credințioșilor se folosește pentru a-i intimida, ba espres pentru subscrierea căinții cătră Escelența Voastră, le dătează pedeapsă costisitoare de bani, din care tot dinstul trage folos.

8. De 5 ani, abia avem câteva săptămâni peste un preleger în școala noastră. Dl *Berinde*, ca director școlar, fățiș părtinește această stare.

Dl administrator protopesc, *Ioșif Popp-Leményi* își bate joc de părintele copilului, care-i arată la examen, că după 2 ani de școală, acela încă nu știe scrie literele!

9. Încăsează stole esagerate și se folosește de toate ocașiunile spre a le mărl.

10. La liturgiile fundatiionale — 150 la număr — socote în contul bisericeii stole de două-ori mai mari, decât ar aduce capitalul fundatiional, cu toate-că acesta este investit în averi, din cari preotul trage separat atâta folos, cât ar face stolele triple a miselor fundatiionale.

11. Administreează fonduri bisericești fără știrea curatorului și fără control. Socotelele referitoare le cotopește în socotelele bisericești sub semnătura și responsabilitatea curatorului, dar fără știrea acestui.

12. Folosește averi bisericești, cari nu-i compet și la a căror folosință a ajuns prin exploatarea neștiinței curatorului — plugar.

13. În rașiunile bisericești ține evidente datorii proprii, cu scop vedit, ca ocașional să tragă profit din această.

14. Încăsează și pesează bani bisericești fără știrea curatorului responsabil. Socotelele sale necontrolate de nimeni le virește în rașiunile bisericești mestecate printru posibile încassate și spesate de curator, ca în acest mod să devină subscribe de același.

Cu diferențele în numărăr rămâne dator curatorului, ca în urmă să le denegă plățirea și să silească pe curator la plățirea acelor.

(Va urma).

Societatea pentru fond de teatru român la — Șimleu.

Șimleu, la 16 Iulie c.

Anul acesta a căzut distincția asupra Șimleului de a putea saluta între păreții sei societatea pentru crearea unui fond de teatru român, care și va ține adunarea sa în această localitate la 1-3 August st. n.

Intreaga duioasa Silvanie saltând de bucurie pentru această atenție — de altminteru la binemeritată — se pregătește din răspuțeri, ca în modul cel mai vrednic și solemn să primească la sinul seu oaspele atât de plăcut, — societatea fondului de teatru.

Teritorul de cea mai puritană reputație în toate ce privește prosperarea și promovarea binelui deobște național românesc; locul de cea mai armonioasă concurență și adevărată iubire între frații de o sânge; colțul de țară educat în doctrinele iubirii de neam, profesate până la jertfirea de sine de neuitat fiul seu, gigantul națiunii, marele *Simeon Bărnuțiu*; *Selașgiu* cu un trecut nemaclat românesc, unde au avut desfășurare unele din cele mai frumoase acte istorice românești, ne ofere destulă garanță, că societatea pentru teatru român se va afla pe cât se poate de bine la noul seu găzduitor.

Programa festivităților ce vor avă loc din acest privilegiu e deja cunoscută p. on. cetitori din coloanele ziarelor noastre. Din ea ne putem convinge, că la Șimleu ne așteaptă lucruri pe cât se poate de frumoase. Cum sânt informat, efectuarea pregătirilor la festivități decurge cu zelul cel mai febril.

În fața acestor stări de lucruri nu mai rămâne altceva de dorit, decât ca și publicul nostru pătuns de dorul promovării și realizării scopului cel urmăresc aceste festivități, precum în anii aproape expirați, așa și est-an să spriginească din toate puterile întreprinderile sublime artistice, la realizarea cărora s'a angajat mai deaproape societatea pentru teatru și cari pentru noi Români sânt de o însemnătate primordială.

Zăcând la inima fiecărui Român de bine realizarea cât mai grabnică a dorului de a ne putei mândri cu un teatru național, sântem convinși, că la 1-3 August vom avă fericirea de a pute saluta în Șimleu elita societății românești din toate părțile.

Zic deci la revedere!

Riporter.

Rugare.

Considerând, că din toate părțile locuite de Români se înștiințează deja de pe acum oaspeți în număr mare, și pe această cale rugăm pe toți acei domni, cari doresc a avă curărire la case private, ca până la 22 l. c. st. n. nesmintit să se însine la subscrierul, oăci dela acest termin încoale nici pe lângă cea mai mare bunăvoință nu vom pute sta la dispoziția nimeni în ceea-ce privește curățirea.

Acelora, cari doresc a avă curățire în hotele (pe șpesele proprii) asemenea le stăm la dispoziție și ne vom nișul a le angaja odăi bune, numai să se declare în această privință cât mai îngrabă, avisându-ne despre ziua sosirii în Șimleu.

Pentru comitetul de încuștare:

Ioan P. Lazar, prim-compt. la Silvania.

Concert și petrecere.

Tinerimea română selăgeană aranjează cu privilegiu adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru român, la 1 și 2 August a. c. st. n., în Șimleu-Silvaniei, în favorul aceluiași fond: concert, reprezentațiune teatrală și petrecere de vară. Concertul și

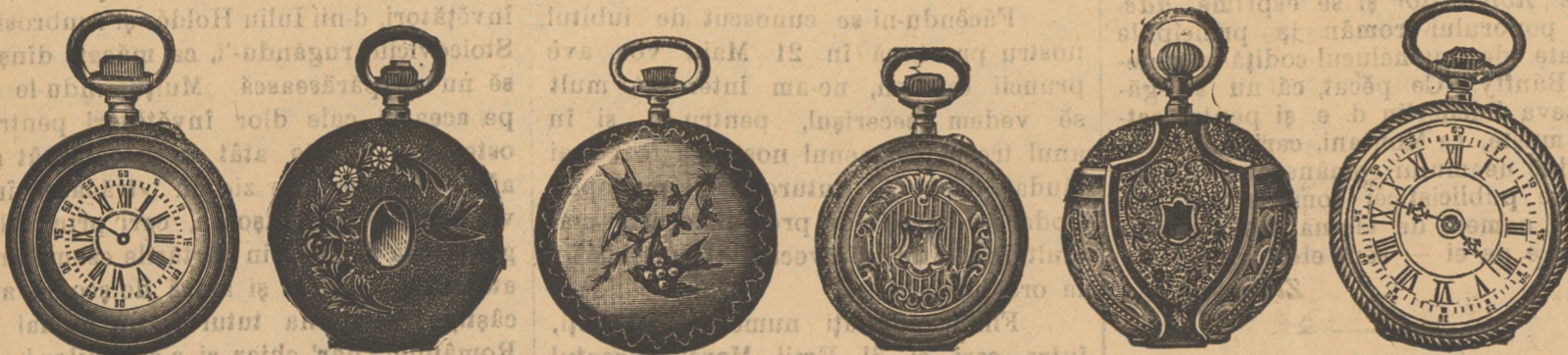

Atelier pentru oroloage nouă, reparaturi și optică etc.

Julius Erös, Sibiu, strada Csnădiei nr. 5.

Cel mai mare deposit de oroloage, juvaeriale, argintării și aurării din Transilva, niarecomandă ieftin și bun toate produsele ei...

Prospecte bogat ilustrate gratis și franco.

Orologi de dame verit. de aur, 14 carate, 30 mm. diametru, frumos gravat, cu copereșment dublu fi. 20. —, același în calitate mai bună fi. 30. —, același de argint fi. 7.50.

Orologi de domni remon-tor de ruolz (Neusilber), cu 3 copereșment tari și frumoase, 50 mm., și esact fi. 4.50, același în calitate mai bună fi. 5.50, același de argint fi. 6.75, același de argint mai bun fi. 8.50.

Fabrică de casse. Subscrișul îmi iau voie a face atent p. t. public meu la cassele sigure de foc și spargere, cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare.

Descrierea Ardealului. Cine vorește să cunoască frumoasa țeară a Ardealului, și cu deosebire Munții-Apuseni, patria lui Horia și Ianou, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume: Țeara-Noastră, descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea-Murșului, apoi Zarandul și Munții-Apuseni.

Un învățăcel se primește imediat în prăvălia de manufacturi N. S. Nadasdy, Sibiu, Piața-mică nr. 31.

„Foaia Poporului”, este cea mai bună și mai ieftină gazetă populară. „Foaia Poporului” este în fiecare Duminică, în format cuart mare, cu cuprins bogat politic-național, economic, literar, informativ etc. și cu ilustrațiuni.

Anuarul I. al „Reuniunii sodailor români din Sibiu”, cuprinzând unele date dela întemeierea ei până la 31 Decemvrie 1899 publicat de Comitetul Reuniunii.

Din editura „Tipografiei”, soc. pe acțiuni în Sibiu. Arghir și Elena, o istorie frumoasă în versuri cor. —30. Art. de lege XXI și XXIII. ex. 1886. Despre instrucțiuni și despre procedura disciplinară —50.

Legea veterinară atât de mult folositoare tuturor economilor și tuturor primăriile comunale — a eșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită.

Din editura „Tipografiei”, societate pe acțiuni în Sibiu. Biblioteca populară a „Tribunei”. 1. Pădureanca. Novăle de Ioan Slavici, 12 ocaie tip. broș., elegant. Un exemplar 60 bani.